

NOTAE NUMISMATICAE

ZAPISKI NUMIZMATYCZNE

Tom XIV

MUZEUM NARODOWE W KRAKOWIE
SEKCJA NUMIZMATYCZNA
KOMISJI ARCHEOLOGICZNEJ PAN
ODDZIAŁ W KRAKOWIE

Kraków 2019

**Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego**

Tłumaczenie tekstów oraz korekta językowa native speakerów tekstów
artykułów naukowych oraz recenzji naukowych w tomach XIII (2018) i XIV (2019)
finansowane w ramach umowy 790/P-DUN/2018 ze środków
Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego
przeznaczonych na działalność upowszechniającą naukę.

The translation and the proofreading by a native speaker of the texts
of academic articles and reviews in the volumes XIII (2018) and XIV (2019)
financed as part of the Agreement 790/P-DUN/2018 from the funds
of the Ministry of Science and Higher Education allocated for the purpose
of promoting and propagating science.

NOTAE NUMISMATICAE

ZAPISKI NUMIZMATYCZNE

Tom XIV

MUZEUM NARODOWE W KRAKOWIE
SEKCJA NUMIZMATYCZNA
KOMISJI ARCHEOLOGICZNEJ PAN
ODDZIAŁ W KRAKOWIE

Kraków 2019

Komitet naukowy / Scientific Committee:

Prof. Peter van Alfen, Prof. Michael Alram, Prof. Aleksander Bursche, Prof. François de Callataÿ, Dr Karsten Dahmen, Prof. Georges Depeyrot, Dr Haim Gitler, Zofia Gołubiew, Prof. Wiesław Kaczanowicz, Elżbieta Korczyńska, Prof. Katerini Liampi, Prof. Adam Małkiewicz, Prof. Andrew Meadows, Prof. Mariusz Mielczarek, Dr Jiří Militký, Prof. Janusz A. Ostrowski, Prof. Maciej Salamon, Prof. Bernhard Weissner

Redakcja / Editorial Board:

Redaktor / Editor in Chief – Jarosław Bodzek

Zastępca redaktora / Associate Editor – Mateusz Woźniak

Sekretarze / Secretaries – Dorota Malarczyk, Anna Bochnak, Barbara Zając

Redaktor tematyczny / Theme Editor:

Peter van Alfen

Redaktor językowy / Linguistic Editor:

Peter van Alfen

Recenzenci / Reviewers:

Prof. Bartosz Awianowicz, Prof. Katarzyna Balbuza, Dr Barbara Butent-Stefaniak, Dr Witold Garbaczewski, Dr Adam Kędzierski, Dr Hab. Agata Kluczek, Dr Koray Konuk, Dr Piotr N. Kotowicz, Dr Kyrylo Myzgin, Dr Dariusz Niemiec, Prof. Marek Olbrycht, Prof. Zenon Piech, Dr Hab. Vladimir F. Stolba, Dr Klaus Vondrovec, Dr Eliza Walczak, Dr Tomasz Więcek, Dr David Wigg-Wolf, Dr Hab. Marcin Wołoszyn

Redaktorzy prowadzący / Commissioning Editors:

Dorota Malarczyk, Anna Kowalczyk

Tłumaczenia / Translations:

David Daniel, Grzegorz Haczewski

Korekta / Proofreading:

Aedaan Shaw

Projekt graficzny i typografia / Graphic Design and Desktop Publishing:

Luiza Berdak

Skład i łamanie | Typesetting and Page Layout:

Katarzyna Poznańska

Adres redakcji / Address of the Editorial Office:

Muzeum Narodowe w Krakowie

ul. Józefa Piłsudskiego 12, 31-109 Kraków

tel. (+48) 12 433 58 50

e-mail: notae@mnk.pl

<http://mnk.pl/notae-numismatacae-zapiski-numizmatyczne-1>

Wyłącznie odpowiedzialność za przestrzeganie praw autorskich dotyczących materiału ilustracyjnego ponoszą autorzy tekstów.
Authors of the texts bear the sole responsibility for observing the copyright illustrations.

Wersją pierwotną pisma *Notae Numismatacae – Zapiski Numizmatyczne* jest wersja elektroniczna.

The electronic edition of the *Notae Numismatacae – Zapiski Numizmatyczne* is treated as its original version.

© Muzeum Narodowe w Krakowie i Autorzy, 2019

ISSN 1426-5435

SPIS TREŚCI / CONTENTS

- 11 Od redakcji
12 From the Editors

ARTYKUŁY / ARTICLES

- JAROSŁAW BODZEK
15 The Satraps of Caria and the Lycians in the Achaemenid Period: Where is the Numismatic Evidence?
Satrapowie Karii i Licyjczycy w okresie Achemenidów: czy istnieją świadectwa numizmatyczne?
- EMANUEL PETAC, AUREL VÎLCU
43 About the Diobols Hoard of Apollonia Pontica and Mesembria Discovered in 1911 in Constanța (Ancient Tomis)
O skarbie dioboli Apollonii Pontyjskiej i Mesembrii odkrytym w 1911 r. w Konstancy (starożytnej Tomi)
- YANNIS STOYAS
59 Wheat-Ears and Owls. Remarks on Thessalian Coins with Countermarks
Kłosy i sowy. Uwagi na temat kontramarkowanych monet tesalskich
- MATEUSZ OKOŃSKI
93 Images of Central European *externae gentes* in Trajan's Monetary Iconography and Their Role in the Propaganda of the Imperial Era
Wizerunki środkowoeuropejskich externae gentes w ikonografii monetarnej Trajana i ich pozycja w propagandzie imperialnej epoki
- BARBARA ZAJĄC
123 The Roman Imperial Coinage Model for Some Provincial Coins of Bithynia and Pontus Struck During the Reign of Trajan (98–117)
Rzymskie mennictwo imperialne jako wzór dla niektórych monet Bitynii i Pontu bitych w okresie rządów Trajana (98–117)
- ARKADIUSZ DYMOWSKI
149 The Problem of the Presence of Barbarian Imitations of Roman Imperial Denarii in the Lands of Present-Day Poland. An Attempt at a Balance
Problem występowania barbarzyńskich naśladownictw denarów rzymskich na terenie obecnej Polski. Próba bilansu
- VITAL' SIDAROVICH
183 New Find of Gold Roman Coin-Pendants in the South-West of Belarus
Nowe znalezisko złotych rzymskich monet-zawieszek z południowo-zachodniej Białorusi

- 197 KYRYLO MYZGIN, STEPAN STEPANENKO, YURI SYTYI
Discovery of a Panticapaeum Coin at the Shestovytsya Early Medieval Settlement
Znalezisko monety pantikapejskiej z wczesnośredniowiecznej osady Szestowica
- 221 KRZYSZTOF TUNIA, MATEUSZ WOŹNIAK
Coins from an Early-Medieval Burial Ground in Stręgoborzyce, Krakow District
Monety z cmentarzyska wczesnośredniowiecznego w Stręgoborzycach, pow. Kraków
- 249 DARIUSZ ROZMUS
Early Medieval Lead “Weights” from Młoszowa (near Trzebinia)
Wczesnośredniowieczne „ciężarki” ołowiane z Młoszowej k. Trzebini
- 263 MICHAŁ ZAWADZKI
Remarks on Changes in the Iconography of Jagiellonian Crown Coins
Uwagi o zmianach w ikonografii koronnych monet jagiellońskich
- 281 ANNA BOCHNAK, IWONA MŁODKOWSKA-PRZEPÍÓROWSKA
A Seventeenth-Century Hoard of Coins Found at the Cemetery near the Church Dedicated to St. Barbara in the Old Town of Częstochowa
Siedemnastowieczny skarb monet znaleziony na cmentarzu przy kościele pw. św. Barbary na Starym Mieście w Częstochowie

RECENZJE / REVIEWS

- 327 JAROSŁAW BODZEK
WILHELM MÜSELER
Lykische Münzen in europäischen Privatsammlungen, (Gephyra Monographien 4), Istanbul 2016, 207 pages, 29 plates; ISBN 978-605-396-421-6
- 335 JAROSŁAW BODZEK
MARIUSZ MIELCZAREK
Sylloge Nummorum Graecorum, Poland. Vol. I: The Archaeological and Ethnographical Museum in Łódź. Part 3: Bosphorus-Cilicia, The Polish Academy of Arts and Sciences, The Institute of Archaeology and Ethnology of the Polish Academy of Sciences, Kraków–Warszawa 2016, 122 pages, 42 plates, indices; ISBN 978-83-7676-258-6
- 338 JAROSŁAW BODZEK
ELIZA WALCZAK, ALEKSANDRA KRZYŻANOWSKA
Sylloge Nummorum Graecorum, Poland. Vol. II: The National Museum in Warsaw. Part 1: The Northern Black Sea Coast: Chersonesus-Bosporus, The Polish Academy of Arts and Sciences, Kraków–Warszawa 2016, 130 pages, 53 plates, indices; ISBN 978-83-7676-200-5

ELIZA WALCZAK

Sylloge Nummorum Graecorum, Poland. Vol. II: The National Museum in Warsaw. Part 2: The Northern Black Sea Coast: Bosphoran Rulers, The Polish Academy of Arts and Sciences, The Institute of Archaeology and Ethnology of the Polish Academy of Sciences, The National Museum in Warsaw, Kraków–Warszawa 2017, 174 pages, 71 plates, indices; ISBN 978-83-7676-280-7

ELIZA WALCZAK

Sylloge Nummorum Graecorum, Poland. Vol. II: The National Museum in Warsaw. Part 3: The Northern Black Sea Coast: Bosphoran Rulers – Sarmatia, The Polish Academy of Arts and Sciences, The Institute of Archaeology and Ethnology of the Polish Academy of Sciences, The National Museum in Warsaw, Kraków–Warszawa 2018, 168 pages, 66 plates, indices; ISBN 978-83-7676-304-0

EVGENI I. PAUNOV

342 JAROSŁAW BODZEK

Sylloge Nummorum Graecorum, Poland. Vol. III: The National Museum in Cracow. Part 3: Thrace and Pontus, The Polish Academy of Arts and Sciences, The Institute of Archaeology and Ethnology of the Polish Academy of Sciences, The National Museum in Krakow, Kraków–Warszawa 2018, 148 pages, 58 plates, indices; ISBN 978-83-7676-305-7

SZYMON JELLONEK

343 MAREK BUDAJ, JÁN HUNKA

Nálezy Mincí na Slovensku / Coin Finds in Slovakia. V/1. Archeologický Ústav Sav Historické Múzeum SNM, Bratislava–Nitra 2018, 260 pages; ISBN 978-80-8196-026-0

KRONIKA / CHRONICLE

MATEUSZ WOŹNIAK

347 Kronika Gabinetu Numizmatycznego Muzeum Narodowego w Krakowie (2018)

354 *The Chronicle of the Numismatic Cabinet of the National Museum in Krakow (2018)*

JAROSŁAW BODZEK

363 Kronika Sekcji Numizmatycznej Komisji Archeologicznej Polskiej Akademii Nauk Oddział w Krakowie (2018)

365 *The Chronicle of the Numismatic Section of the Commission on Archaeology of the Polish Academy of Sciences (Krakow Branch of the Polish Academy of Sciences) (2018)*

BARBARA ZAJĄC, SZYMON JELLONEK, PAULINA KOCZWARA

367 *Pecunia Omnes Vincit. International Numismatic and Economic Conferences (2013–2018)*

NEKROLOG / OBITUARY

JAROSŁAW BODZEK

373 Stefan Skowronek (16 stycznia 1928 – 11 czerwca 2019)

379 *Stefan Skowronek (January 16, 1928 – June 11, 2019)*

386 Bibliografia wybranych prac numizmatycznych prof. Stefana Skowronka

Selected Bibliography of Prof. Stefan Skowronek's Numismatic Works

Stefan Skowronek (1928–2019) podczas wykopalisk archeologicznych w Egipcie (1960/1961)
Ze zbiorów Ośrodka Dokumentacji Filmowej Nauki Polskiej Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie
Stefan Skowronek (1928–2019) during archaeological excavation in Egypt (1960/1961)
From the Center of Visual Documentation of Polish Science (Pedagogical University of Cracow)

Szanowni Państwo,

oddajemy w Państwa ręce tom XIV *Notae Numismaticae* – *Zapisków Numizmatycznych*. Zgodnie z przyjętymi przez nas zasadami wszystkie teksty publikujemy w językach kongresowych, z angielskimi i polskimi abstraktami. Polskojęzyczne wersje tekstów odnoszących się w większym stopniu do zainteresowań czytelnika polskiego są zamieszczone w formie plików PDF na stronie internetowej Muzeum Narodowego w Krakowie (<https://mnk.pl/notae-numismaticae-zapiski-numizmatyczne-1>). W podobny sposób udostępniamy cały obecny tom oraz tomy archiwalne. Na stronie internetowej dostępne są ponadto wszelkie informacje ogólne o czasopiśmie oraz instrukcje dla autorów i recenzentów.

11 czerwca 2019 r. w wieku 91 lat odszedł prof. dr hab. Stefan Skowronek (1928–2019), nestor polskiej numizmatyki, wieloletni pracownik i kierownik Gabinetu Numizmatycznego Muzeum Narodowego w Krakowie, wybitny znawca numizmatyki antycznej, wykładowca i pracownik Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, wykładowca Uniwersytetu Jagiellońskiego, członek wielu towarzystw i organizacji naukowych, w tym członek honorowy Sekcji Numizmatycznej Komisji Archeologicznej Polskiej Akademii Nauk Oddział w Krakowie.

Jego pamięci poświęcamy XIV tom *Notae Numismaticae* – *Zapisków Numizmatycznych*, czasopisma, które mocno wspierał jako autor i członek Komitetu Naukowego.

Redakcja

Dear Readers,

It is with great pleasure that we present volume XIV of *Notae Numismaticae – Zapiski Numizmatyczne* to you. In accordance with the principles that we have adopted, our texts are published in the conference languages with English and Polish abstracts. The Polish-language versions of the texts that are more relevant to the interests of the Polish reader can be found as PDFs on the website of the National Museum in Krakow (<https://mnk.pl/notae-numismaticae-zapiski-numizmatyczne-1>). Similarly, the whole of the present volume is available online, as are previously published volumes of the journal. The website also contains general information about the journal as well as information for prospective authors and reviewers.

Prof. Dr. Hab. Stefan Skowronek (1928–2019), the doyen of Polish numismatics, died on June 11, 2019, at the age of 91. For many years, he worked as an employee – and then as head – of the Numismatic Cabinet at the National Museum of Krakow. He was also a lecturer and employee of the Pedagogical University of Krakow, a lecturer at the Jagiellonian University, and a member of numerous scientific societies and organizations, having honorary membership status at the Krakow branch of the Numismatic Section of the Polish Academy of Sciences' Commission on Archaeology.

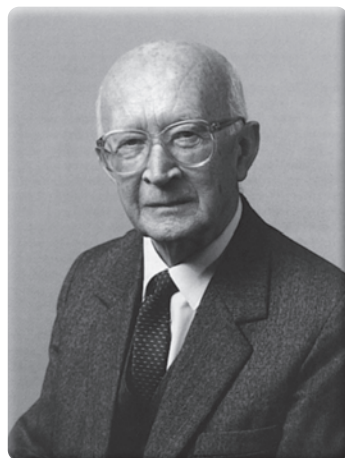
It is to his enduring memory that we dedicate volume XIV of *Notae Numismaticae – Zapiski Numizmatyczne*, a journal that he helped to support as both an author and as a member of the Scientific Committee.

The Editors

JAROSŁAW BODZEK
Uniwersytet Jagielloński

Stefan Skowronek

(16 stycznia 1928 – 11 czerwca 2019)

11 czerwca 2019 r. odszedł prof. dr hab. Stefan Skowronek, historyk starożytności, filolog klasyczny, archeolog i nestor polskiej numizmatyki. W trakcie swojej bogatej kariery zawodowej był pracownikiem naukowym Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie i prorektorem tej uczelni w latach 1984–1987, wykładowcą w Uniwersytecie Jagiellońskim, wieloletnim pracownikiem i kierownikiem Gabinetu Numizmatycznego Muzeum Narodowego w Krakowie, wreszcie członkiem Komitetu Naukowego *Notae Numismaticae* – *Zapisków Numizmatycznych*. W niniejszym wspomnieniu podkreślone zostaną przede wszystkim te wątki z bardzo bogatej aktywności Profesora, które wiążą się z Muzeum Narodowym i numizmatyką.

Stefan Skowronek urodził się 16 stycznia 1928 r. w Przeworsku. Jego ojciec Józef pracował w miejscowej cukrowni, jednak w 1935 r. uległ wypadkowi, który ograniczył jego aktywność zawodową. Matka Anna, z domu Strączek, zajmowała się domem i wychowaniem przyszłego profesora i dwóch córek – Marii i Zofii. Szkołę powszechną, a następnie handlową Stefan Skowronek ukończył w Przeworsku w czasie II wojny światowej, odpowiednio w 1941 i 1943 r. Ostatni rok okupacji niemieckiej do 1944 r. przepracował jako pomocnik elektromontera, ratując się w ten sposób od wywiezienia na przymusowe roboty do Niemiec. W tym samym roku, po wyzwoleniu, zdał tzw. małą maturę i rozpoczął naukę w Liceum Humanistycznym w Przeworsku, którą zakończył, zdając egzamin dojrzałości w 1946 r. Po maturze rozpoczął studia w Krakowie na Wydziale Humanistycznym Uniwersytetu Jagiellońskiego. Studiował filologię klasyczną, a następnie historię oraz archeologię. Swoje zainteresowania historyczne, które skupiały się na starożytności,

rozwijał pod okiem samego prof. Ludwika Piotrowicza (1886–1957). Z kolei przewodnikiem po świecie greki i łaciny był dla Niego prof. Tadeusz Sinko (1877–1966), a nauczycielem archeologii klasycznej – prof. Stanisław Jan Gąsiorowski (1897–1962). Spośród ówczesnych wykładowców w Uniwersytecie Jagiellońskim wielkie wrażenie wywarli na Nim również filozof prof. Roman Ingarden (1893–1970), historyk literatury rzymskiej prof. Seweryn Hamer (1883–1955) i historyk kultury prof. Ryszard Gansiniec (1888–1958). W czasach studenckich Stefan Skowronek zaprzyjaźnił się między innymi z Aleksandrem Krawczukiem. Magisterium z zakresu Filologii Klasycznej uzyskał w 1952 r., a już w roku akademickim 1950/1951 pracował jako młodszy asystent w Katedrze Historii Starożytnej UJ.

Szerokie wykształcenie starożytnicze stanowiło dla przyszłego profesora znakomitą podstawę do podjęcia pracy w ówczesnym Dziale Numizmatyczno-Sfragistycznym Muzeum Narodowego w Krakowie. Stefan Skowronek rozpoczął ją w 1951 r., zapewne z polecenia Ludwika Piotrowicza, któremu wcześniej pomagał określać monety z jego prywatnego zbioru, przejąwszy stanowisko zajmowane przedtem przez Aleksandra Krawczuka, który z kolei skoncentrował się na pracy uniwersyteckiej.

Działem numizmatycznym krakowskiego Muzeum kierowała wówczas dr Maria Fredro-Boniecka (1891–1958), która, jak wynika z anegdotek opowiadanych przez samego prof. Skowronka, była osobą dość zasadniczą, o silnym charakterze. Pod jej surowym okiem Stefan Skowronek stawiał pierwsze kroki w pracy nad muzealnym zbiorem. Organizacja pracy w dziale numizmatyki była w tym okresie raczej skomplikowana. Monety przechowywano w Muzeum Czapskich przy ulicy Marszałka Józefa Piłsudskiego 12 (obecna nazwa ulicy), ale z braku miejsca dr Fredro-Boniecka i Stefan Skowronek musieli codziennie z wybranymi obiektami udawać się na Rynek Główny do Sukiennic, gdzie znajdowało się miejsce ich codziennej pracy. Pod koniec dnia monety odnoszono z powrotem do Pałacu Czapskich. Zadaniem Stefana Skowronka była inwentaryzacja i systematyczne ułożenie po przemieszaniu wojennym monet starożytnych, opracowanie pozyskanego w 1946 r. daru Karola Hałamy (1870–1948), liczącego 2574 egzemplarze numizmatów greckich, rzymskich, celtyckich i bizantyńskich, oraz przygotowanie katalogu kolekcji monet antycznych w MNK. Warto wspomnieć, że obok standardowej pracy w dziale w latach 1954–1955 Stefan Skowronek prowadził w ramach samokształcenia zawodowego pracowników naukowych MNK kurs języka greckiego z elementami epigrafiki i numizmatyki. Dzięki obowiązkowości i dobrej ocenie pracy w 1956 r. awansowano Go na adiunkta, a w 1958 r. na starszego adiunkta. Po śmierci dr Fredro-Bonieckiej w 1958 r. objął stanowisko kierownika działu numizmatycznego. Spadły wówczas na Niego nowe, administracyjne obowiązki. Jako kierownik działu organizował pracę, przygotowywał wystawy oraz starał się zdobywać nowe

nabytki. Uczestniczył osobiście między innymi w pozyskaniu do zbiorów Muzeum średniowiecznego skarbu z Przylęku.

Pracując w Muzeum, Stefan Skowronek rozpoczął współpracę z archeologami śródziemnomorskimi: prof. Kazimierzem Michałowskim (1901–1981) z Uniwersytetu Warszawskiego i prof. Marią Ludwiką Bernhard (1908–1998) z Uniwersytetu Jagiellońskiego. Współpraca ta zaowocowała opracowaniami zabytków pozyskanych podczas prac prowadzonych przez polskich archeologów w krajach basenu Morza Śródziemnego oraz wyjazdem na wykopaliska do Tell Atrib i Aleksandrii w Egipcie.

W 1965 r. Stefan Skowronek obronił doktorat na Wydziale Filozoficzno-Historycznym Uniwersytetu Jagiellońskiego, co zostało oczywiście docenione w Muzeum i pozwoliło w 1966 r. awansować Go na stanowiska kustosza. W tym samym roku został członkiem Zespołu Doradczego do spraw Numizmatyki przy Zarządzie Muzeów i Ochrony Zabytków Ministerstwa Kultury i Sztuki oraz członkiem Komisji Archeologicznej PAN o. w Krakowie. W 1969 r. młodego, zdolnego naukowca postanowiły zatrudnić władze ówczesnej Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Krakowie (obecnie Uniwersytet Pedagogiczny im. Edukacji Narodowej w Krakowie). Za porozumieniem między instytucjami Stefan Skowronek rozpoczął pracę w tej uczelni jako pracownik naukowo-dydaktyczny w Katedrze Historii Polskiej, przechodząc jednocześnie na połowę etatu w Muzeum Narodowym w Krakowie, ze stanowiskiem Konsultanta Naukowego Działu Numizmatycznego. Nowa praca i towarzyszące jej nowe wyzwania, przede wszystkim narastające obowiązki dydaktyczne i administracyjne, rozluźniły nieco Jego związek z Muzeum. Ze względu na nie Profesor często brał urlopy bezpłatne i stopniowo ograniczał wymiar czasu pracy w Muzeum. W 1971 r. Stefan Skowronek zrezygnował ze stanowiska kierownika działu, na którym zastąpił Go dr Janusz Reyman (1927–2004), a w 1973 r. – z członkostwa w Komisji Zakupów Muzealnych.

W połowie lat 80. na krótki okres Stefan Skowronek zrezygnował całkowicie z pracy w Muzeum, jednak w 1988 r. został zatrudniony ponownie. W czasie tym kontynuował karierę naukową i administracyjną na uczelni. Wykształcił tam między innymi swoich znanych dzisiaj uczniów, profesorów historii starożytnej, Marka Wilczyńskiego i Jerzego Ciecieląga. Jeszcze w 1978 r. na podstawie rozprawy „Przedstawienia kultowo-religijne na monetach Aleksandrii Egipskiej” uzyskał stopień doktora habilitowanego, a w 1995 r. tytuł profesora. Obydwa osiągnięcia znalazły odzwierciedlenie w Muzeum, gdzie został awansowany na stanowisko profesora. Ostatecznie Profesor Skowronek przeszedł na muzealną emeryturę w 2009 r., co jednak nie oznaczało, że zerwał z krakowskim Muzeum Narodowym kontakty. Odwiedzał Gabinet Numizmatyczny towarzysko oraz w celu opracowywania materiałów i przygotowywania publikacji. W 2013 r. był obecny podczas

uroczystego otwarcia Muzeum im. Emeryka Hutten-Czapskiego po remoncie. Wizyty te stopniowo stawały się jednak coraz rzadsze. W ostatnim roku życia Profesora kontakty te ograniczyły się do odwiedzania Go przez pracowników Gabinetu Numizmatycznego w Domu Spokojnej Starości, gdzie przebywał.

Wkład profesora Stefana Skowronka w historię i rozwój Gabinetu Numizmatycznego i numizmatyki w Muzeum Narodowym w Krakowie jest nie do przecenienia. Przede wszystkim zawdzięczamy Mu uporządkowanie i opracowanie znacznej części kolekcji monet starożytnych, w tym wspomnianego zbioru Karola Halamy. Jako kierownik działu położył podwaliny pod istniejącą do dzisiaj strukturę wewnętrzną Gabinetu Numizmatycznego i pozyskał do zbiorów Muzeum wiele nowych, ważnych nabytków. Wystarczy wspomnieć, że za czasów Jego kierownictwa do Muzeum trafił w 1966 r. wielki dar Jadwigi i Andrzeja Kleczkowskich w postaci 5000 monet wczesnośredniowiecznych z dawnej kolekcji Zygmunta Zakrzewskiego. Zorganizował kilka wystaw opartych na zbiorach numizmatycznych Muzeum Narodowego, w głównej mierze prezentujących tak bliską Jego sercu problematykę mennictwa antycznego, ale nie tylko. Jeszcze jako pracownik Działu Numizmatyki w latach 1956–1957 wraz z Marią Fredro-Boniecką przygotował wystawę „Pokaz darów otrzymanych w ciągu dziesięciolecia 1945–1955 przez Muzeum Narodowe w Krakowie z zakresu numizmatyki, rękopisów i autografów”. Następnie, już samodzielnie, zorganizował ekspozycje: „Ludzie bogowie na monetach starogreckich” (1966), „Moneta starożytnego Rzymu” (1967) i „Moneta grecka, miasta i władcy” (1995). Większym projektem, o międzynarodowym wydźwięku, była przygotowana przez Niego wraz z Janem Stankiewiczem wystawa „Från dinar till zloty. 1000 års jubileum av polska pengar” (Od denara do złotówki. 1000 lat pieniądza polskiego) prezentowana w latach 1969–1970 w kilku szwedzkich miastach: Nörköping, Sztokholmie i Malmö. Warto dodać, że na kanwie scenariusza wspomnianej wystawy oparta została kolejna ekspozycja – „1000 lat pieniądza polskiego”, prezentowana w 1984 r. w Helsinkach. Prawie wszystkim wspomnianym wystawom towarzyszyły opracowane przez Profesora wydawnictwa w postaci ulotek i folderków.

Stefan Skowronek upowszechniał również wiedzę o numizmatyce, znowu przede wszystkim starożytnej, przez prowadzone wykłady, między innymi dla członków Krakowskiego Koła Polskiego Towarzystwa Filologicznego, Polskiego Towarzystwa Archeologicznego i Polskiego Towarzystwa Archeologiczno-Numizmatycznego, ale również dla tzw. szerokiej publiczności odwiedzającej Muzeum Narodowe w Krakowie. Za osiągnięcia w pracy muzealnej i uniwersyteckiej był wielokrotnie nagradzany wyróżnieniami przez Muzeum i Uniwersytet Pedagogiczny oraz odznaczeniami państwowymi, między innymi Złotym Krzyżem Zasługi, Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski oraz Medalem Komisji Edukacji Narodowej.

Upowszechnianie wiedzy o numizmatyce starożytnej nie ograniczało się w Jego wypadku wyłącznie do wykładów popularyzatorskich. Prowadził w tym zakresie zajęcia dla studentów Uniwersytetu Pedagogicznego i Uniwersytetu Jagiellońskiego. Znakomitych wykładów na temat numizmatyki starożytnej mieli okazję słuchać studenci historii UJ, a od 1956 r. po lata 90. – również studenci archeologii na tej samej uczelni, w tym autor niniejszego wspomnienia. Wykłady, prowadzone ze swadą, potrafiły zainteresować nawet odpornych na uroki starożytnego mennictwa.

Również działalność naukowa Profesora Skowronka w znacznym stopniu, choć nie wyłącznie, dotyczyła numizmatyki. Efektem Jego badań jest kilkadziesiąt publikacji, z których większość poświęcona została problematyce numizmatycznej¹. Wśród licznych podejmowanych przez Niego tematów było kilka, które, co podkreślał w rozmowach, szczególnie Go interesowały. W pierwszym rzędzie należy wymienić badania nad mennictwem rzymskiego Egiptu. Tzw. mennictwu aleksandryjskiemu poświęcił Stefan Skowronek kilka publikacji, w tym zarówno monografię, jak i artykuły². W ten aspekt zainteresowań Profesora wpisuje się również opublikowany przez Niego katalog monet aleksandryjskich z Muzeum Narodowego w Krakowie³. Drugim ważnym polem badawczym eksplorowanym przez Niego było mennictwo starożytnej Judei, poczynając od pierwszej w języku polskim monografii mennictwa Heroda Wielkiego, przez publikacje zabytków z kolekcji MNK, a kończąc na poruszanych bardziej generalnych problemach numizmatyki starożytnej Palestyny⁴. Kilka publikacji poświęconych zostało monecie bizantyńskiej⁵. Pewien udział w publikacyjnej aktywności Stefana Skowronka miały także opracowania znalezisk numizmatycznych dokonanych w trakcie prac polskich misji archeologicznych w basenie Morza Śródziemnego⁶. Ponadto kilka prac poświęcił Profesor również odkryciom monet antycznych na ziemiach dzisiejszej Polski⁷. Wśród tych ostatnich wyróżnia się oparta na notatkach Karola Halamy rekonstrukcja i opracowanie skarbu denarów rzymskich odkrytego w Przewodowie⁸. Stefan Skowronek poruszał wreszcie problematykę historii zainteresowań numizmatyką starożytną na ziemiach polskich⁹. Mimo upływającego czasu i zmian wynikających

¹ Bibliografię prac Profesora do 1998 r. zestawiał J. Ciecieląg (1998).

² Cf. SKOWRONEK 1966a; IDEM 1966b; IDEM 1967a; IDEM 1967b; IDEM 1977; IDEM 1981a; IDEM 1982a; IDEM 1982b; IDEM 1983; IDEM 1994a.

³ SKOWRONEK 1998a.

⁴ SKOWRONEK 1994b; por. również IDEM 1973; IDEM 1993; IDEM 1996a; IDEM 1996b.

⁵ SKOWRONEK 1969a; IDEM 1969b; IDEM 1974.

⁶ SKOWRONEK 1961; IDEM 1962; IDEM 1968.

⁷ Por. np. SKOWRONEK 1965a; IDEM 1969c; IDEM 1970; IDEM 1973b; IDEM 1973c; SKOWRONEK and ŚLAWSKI 1966.

⁸ SKOWRONEK 1965b.

⁹ SKOWRONEK 1981b; IDEM 1998b.

z postępu nauki w wielu aspektach Jego dorobek naukowy zachował aktualność do dzisiaj.

Profesor uczestniczył również w licznych międzynarodowych konferencjach naukowych, z których najważniejszy wpływ na Jego rozwój naukowy miał, jak sam twierdził, udział w Międzynarodowym Kongresie Numizmatycznym w Kopenhadze w 1967 r. Nawiązał wówczas wiele kontaktów, między innymi z najwybitniejszymi numizmatykami tego czasu.

Poza wszystkim Stefan Skowronek był człowiekiem o szerokich horyzontach i zainteresowaniach wykraczających daleko poza standard kojarzony z naukowcem. Dobrze znane są Jego zainteresowania literaturą i teatrem oraz związany z tym epizod pobierania nauk w mieszczącej się w Krakowie szkole teatralnej Juliusza Osterwy. Był autorem wspaniałych, barwnie, ale z elegancją opowiadanych anegdot dotyczących między innymi życia i pracy w Muzeum w czasach odległych dla większości z nas. Najbardziej jednak charakteryzowała Go prawość, dobroć serca i życzliwość wobec ludzi. Te cechy zapamiętamy my wszyscy, którzy mieliśmy sposobność Go poznać – studenci i współpracownicy.

Cześć Jego Pamięci.

JAROSŁAW BODZEK

Jagiellonian University

Stefan Skowronek

(January 16, 1928 – June 11, 2019)

Prof. Dr. hab. Stefan Skowronek died on June 11, 2019. A historian of antiquity, a classical philologist, and an archaeologist, he was also the doyen of Polish numismatics. During his bountiful career, he was a faculty member at the Pedagogical University in Krakow as well as vice president of the university from 1984 to 1987. He was also a lecturer at the Jagiellonian University, a long-standing employee and head of the Numismatic Cabinet at the National Museum in Krakow, and, finally, a member of the Scientific Committee at *Notae Numismaticae – Zapiski Numizmatyczne*. This tribute will emphasize those elements from the professor's prolific activity that were tied, above all, to the National Museum and to numismatics.

Stefan Skowronek was born on January 16, 1928 in Przeworsk. His father, Józef, worked at the local sugar factory until an accident in 1935 limited the work that he was able to do. Stefan's mother, Anna, from the house of Strączek, was a homemaker and spent her time raising the future professor and his two sisters, Maria and Zofia. It was in Przeworsk during World War II that Skowronek finished grade school, and then trade school – in 1941 and 1943, respectively. He spent the last year of the German occupation, up until 1944, working as an assistant to an installation electrician. In this way, he saved himself from being sent to Germany to do forced labor. That same year, following liberation, he passed the so-called small matura exam and began studying at the Liberal Arts High School in Przeworsk, passing his school-leaving examinations in 1946. He then began studying in the Faculty of the Humanities at the Jagiellonian University in Krakow. He studied classical philology and then history and archaeology. He developed his historical interests, which were concentrated on antiquity, under the eye of the one and only Prof. Ludwik Piotrowicz (1886–1957). His guide to the world of Greek and Latin was Prof. Tadeusz Sinko (1877–1966), and his classical archaeology teacher was Prof. Stanisław Jan Gąsiorowski (1897–1962). Among the lecturers working at that time at the Jagiellonian University, Skowronek was strongly influenced by the philosopher Prof. Roman Ingarden (1893–1970), the historian and professor of Roman literature Seweryn Hamer (1883–1955), and the historian and professor of culture Ryszard Gansiniec (1888–1958). During his years as a student, Skowronek

became friends with, among others, Aleksandr Krawczuk. Skowronek was awarded his master's degree in classical philology in 1952, although he had already begun working as a junior assistant in the Department of Ancient History at the Jagiellonian University in the academic year 1951/1952.

The tremendous education that he received in the antiquities provided the future professor with an excellent foundation for the work that he did in what was then the Department of Numismatics and Sigillography at the National Museum in Krakow. It was in 1951 that Skowronek began working here, probably at the recommendation of Ludwik Piotrowicz, whom he had helped in identifying coins from Piotrowicz's private collection. It was in this way that Skowronek took over the position that had previously been occupied by Aleksandr Krawczuk, who was concentrating on his work at the university.

The Department of Numismatics at the Museum in Krakow was headed at that time by Dr. Maria Fredro-Boniecka (1891–1958), who, as it turns out from anecdotes related by Skowronek himself, was a rather serious person, with a strong personality. It was under her strict eye that Skowronek took his first steps as an employee doing work on the museum's collection. At the time the way that work was organized in the numismatic department was rather complicated. The coins were kept in the Czapski Museum at Marszałek Józef Piłsudski Street (what today is called), building number 12. However, because of a lack of space, Skowronek and Dr. Fredro-Boniecka had to take the coins they were working on to the Sukiennice (Cloth Hall) on the Main Square every day, and this was where they spent their workdays. At the end of the workday, it was their duty to take the coins back to the Czapski Palace. Skowronek's job was threefold. He made an inventory of and systematically arranged the ancient coins that had become mixed up as a result of the war; he organized the 2,574 Greek, Roman, Celtic, and Byzantine coins that had been donated by Karol Halama (1870–1948) in 1946; and he prepared a catalogue of the collection of ancient coins at the National Museum in Krakow. It is worth noting that, besides the standard level of work that Skowronek was doing in 1954–1955, he also taught Greek as part of the self-education of scientific workers at the museum, as well as elements of epigraphy and numismatics. Because of his conscientiousness and the positive evaluation of his work in 1956, he was made a younger researcher, and in 1958 he became a senior researcher. Upon the passing away of Dr. Fredro-Boniecka in 1958, Skowronek was made the head of the numismatic department. He now had new responsibilities, those of an administrative nature. As head of the department, he organized work for other people, prepared exhibitions, and attempted to obtain new acquisitions. Among other things, he personally participated in the acquisition of a medieval hoard from Przylęk for the museum's collections.

Working at the Museum, Skowronek began cooperating with the Mediterranean archaeologists: Prof. Kazimierz Michałowski (1901–1981), from the University of Warsaw, and Prof. Maria Ludwika Bernhard (1908–1998), from the Jagiellonian University. This cooperation resulted in a number of studies written by Skowronek on artifacts that were obtained during excavations that were conducted by Michałowski and Bernhard in countries in the Mediterranean Basin; it also resulted in Skowronek taking a trip to the excavations of Tell Atrib and Alexandria in Egypt.

Skowronek defended his doctoral thesis in the Faculty of Philosophy and History at the Jagiellonian University in 1965. This of course was duly recognized at the museum, making it possible for him to be promoted to the position of curator in 1966. That same year, Skowronek became a member of the Advisory Team for Numismatics for the Ministry of Culture and Arts' Board of Museums and the Protection of Historical Monuments; he also became a member of the Krakow Branch of the Archaeological Commission of the Polish Academy of Sciences (PAN). A young, intelligent researcher, Skowronek was hired by the Higher Pedagogical School in Krakow (now the Pedagogical University of Krakow). By mutual agreement between the museum and Skowronek's new place of employment, he began working at the higher school as a faculty member in the Department of Polish History, at the same time moving to a part-time position at the museum as a scientific consultant in the Department of Numismatics. His new job and the new challenges that went along with it – above all, his growing didactic and administrative responsibilities – somewhat loosened his ties to the museum. Because of these responsibilities, Skowronek often went on unpaid leave and gradually reduced the amount of time he spent at the museum. In 1971, he resigned as head of the department, a position that was then taken up by Dr. Janusz Reyman (1927–2004), and in 1973 Skowronek gave up his membership of the museum's Commission of Museum Purchases.

In the middle of the 1980s, Skowronek completely resigned from working at the museum, but in 1988 he was hired once again. In the meantime, he continued his research and administrative career at the university, where his students would include Marek Wilczyński and Jerzy Ciecieląg, professors of ancient history that are well known today. It was on the basis of Skowronek's dissertation, titled *Cult and Religious Visions of the Coins of Egyptian Alexandria*, that he received habilitation in 1978, and in 1995 he was awarded the title of full professor. Both of these achievements found their reflection in the museum, where he was promoted to the position of full professor. In the end, Skowronek retired from the National Museum in 2009, although this by no means meant that he broke off all contact with the museum. He made social visits to the Numismatic Cabinet; he also visited the Cabinet in order to study numismatic material and prepare works for publication. In 2013 he was present during the ceremonial opening of the newly remodeled

Emeryk Hutten-Czapski Museum. However, these visits gradually became fewer and far between. In the professor's last year of life, these contacts were reduced to visits paid to him, by employees at the Numismatic Cabinet, at the retirement home where he lived.

Prof. Stefan Skowronek's contribution to the history and development of the Numismatic Cabinet and to numismatics at the National Museum in Krakow cannot be overestimated. Above all, we are grateful to him for having organized and described a significant portion of the museum's collection of ancient coins, including the collection of Karol Halama mentioned above. As head of the department he laid the foundations of the Numismatic Cabinet's internal structure – which still exists to this day – and obtained a number of new and important acquisitions for the museum's collections. It is enough to mention that it was during his time as head, in 1966, that a large gift was donated by Jadwiga and Andrzej Kleczkowski, this being 5,000 early medieval coins from the former collection of Zygmunt Zakrzewski. Skowronek organized a number of exhibitions based on the museum's numismatic collections. These mainly covered issues to do with ancient coinage – so close to his heart – but not only. Already as an employee in the Department of Numismatics between 1956 and 1957, he and Maria Fredro-Boniecka prepared an exhibition titled *The Gifts of Numismatic Materials, Manuscripts, and Autographs Received by the National Museum in Krakow during the Ten-Year Period between 1945 and 1955*. Then, by himself, he organized the following expositions: *Human Gods on Ancient Greek Coins* (1966), *The Coinage of Ancient Rome* (1967), and *Greek Coinage, Cities, and Rulers* (1995). Together with Jan Stankiewicz, Skowronek organized an exhibition entitled *Från dinar till zloty. 1000 års jubileum av polska pengar* (From the Penny to the Złoty. One Thousand Years of Polish Money). A larger project with international overtones, this exhibition was showcased, between 1969 and 1970, in the Swedish cities of Nörköping, Stockholm, and Malmö. It is worth adding that another exposition based on this and entitled *One Thousand Years of Polish Money* was organized in Helsinki in 1984. Nearly all of the exhibitions mentioned here were accompanied by publications that Skowronek put together in the form of pamphlets or brochures.

Stefan Skowronek also promoted a knowledge of numismatics – again, above all with regard to ancient numismatics – by way of lectures delivered, among others, for the members of the Krakow Circle of the Polish Philological Society, the Polish Archaeological Society, and the Polish Archaeological and Numismatic Society, but also advocated that the larger public visit the National Museum in Krakow. For his achievements at the museum and as an educator and researcher he was given numerous awards, both by the museum and by the Pedagogical University; he was also decorated with honors by the state, having, for example, been awarded the Gold

Cross of Merit, the Knight's Cross of the Order of Polonia Restituta, and the Medal of the National Education Commission.

Prof. Skowronek not only promoted knowledge about ancient numismatics by delivering lectures for the general public but also taught students at both the Pedagogical and Jagiellonian universities. History students at the Jagiellonian University had the opportunity to listen to his excellent lectures on the subject of ancient numismatics, and from 1956 to the 1990s, so too did the university's archaeology students, including the author of this *In Memoriam*. Delivering his lectures with great enthusiasm, Prof. Skowronek was even able to catch the interest of those resistant to the charms of ancient coinage.

Prof. Skowronek's work as a researcher to a large degree concerned numismatics, although this focus was not exclusive. His research resulted in dozens of published works, most of which were devoted to issues within numismatics.¹ Among the numerous subjects that he addressed, there were a few that he himself said he was particularly interested in. In first place was the work that Skowronek did on the coinage of Roman Egypt. Skowronek devoted a number of published works to what is called Alexandrian coinage – both monographs and shorter articles.² Skowronek's catalogue of Alexandrian coins from the National Museum in Krakow also reflects this aspect of the professor's interests.³ Another important field of research explored by Prof. Skowronek was the coinage of ancient Judaea. Beginning with the first monograph in Polish on Herod the Great, these works include his publications on artifacts from the collections of the National Museum in Krakow, as well as ones that address a number of more general issues concerning numismatics in ancient Palestine.⁴ Some of Prof. Skowronek's works covered Byzantine coinage.⁵ Skowronek also published works on numismatic finds made during Polish archaeological missions in the Mediterranean Basin.⁶ A few works also covered finds of ancient coins in the lands of modern-day Poland.⁷ Among the works on finds from Poland, Skowronek's reconstruction and description – based on Karol Halama's notes – of the hoard of Roman denarii discovered in Przewodów is of particular interest.⁸ Finally, Prof. Skowronek also addressed the way

¹ A bibliography of Prof. Skowronek's works up to 1998 was compiled by J. Ciecielag (1998).

² Cf. SKOWRONEK 1966a; IDEM 1966b; IDEM 1967a; IDEM 1967b; IDEM 1977; IDEM 1981a; IDEM 1982a; IDEM 1982b; IDEM 1983; IDEM 1994a.

³ SKOWRONEK 1998a.

⁴ SKOWRONEK 1994b; cf. also IDEM 1973; IDEM 1993; IDEM 1996a; IDEM 1996b.

⁵ SKOWRONEK 1969a; IDEM 1969b; IDEM 1974.

⁶ SKOWRONEK 1961; IDEM 1962; IDEM 1968.

⁷ Cf. e.g. SKOWRONEK 1965a; IDEM 1969c; IDEM 1970; IDEM 1973b; IDEM 1973c; SKOWRONEK and ŚLAWSKI 1966.

⁸ SKOWRONEK 1965b.

in which the interest in ancient numismatics had changed over time in the lands of Poland.⁹ Despite the passage of time and changes that are the result of progress in science, Prof. Skowronek's academic work is still valid today in many ways. He participated in numerous international academic conferences, of which the one that had the most important influence on his academic development was, in his own words, his participation in the International Numismatic Congress in Copenhagen in 1967. It was there that he made numerous contacts with, among others, the most outstanding numismatists at the time.

Above and beyond all else, Stefan Skowronek was a man with broad horizons and interests that went far beyond those that are typically associated with an academic. His interests in literature and the theatre are well known, as was the fact that he took lessons at Juliusz Osterwa's theatre school in Krakow. Skowronek was a teller of wonderfully vivid anecdotes on numerous subjects, including what life and work at the museum was like in an age far removed from the vast majority of us. Most of all, however, the things that stood out were his integrity, the goodness of his heart, and his kindness toward people. These are the characteristics that will be remembered by those of us – his students and his co-workers – who had the opportunity to know him.

In honor of his memory.

Author's address:

Jarosław Bodzek
Institute of Archaeology, Jagiellonian University
11 Gołębia Street
31-107 Krakow, Poland
jaroslaw.bodzek@uj.edu.pl
ORCID 0000-0002-4272-4117

Translation: David Daniel

⁹ SKOWRONEK 1981b; IDEM 1998b.

Stefan Skowronek (1928–2019) podczas wykopalisk archeologicznych w Egipcie (1960/1961)

Ze zbiorów Ośrodka Dokumentacji Filmowej Nauki Polskiej Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie

Stefan Skowronek (1928–2019) during archaeological excavation in Egypt (1960/1961)

From the Center of Visual Documentation of Polish Science (Pedagogical University of Cracow)

Bibliografia wybranych prac numizmatycznych prof. Stefana Skowronka
Selected Bibliography of Prof. Stefan Skowronek's Numismatic Works

CIECIELĄG, J. 1998. „Bibliografia prac Profesora Stefana Skowronka”, In. F. KIRYK, M. WILCZYŃSKI and J. CIECIELĄG (eds.), *Amicorum Dona. Studia dedykowane Profesorowi Stefanowi Skowronkowi w siedemdziesięciolecie urodzin*, Kraków: 7–12.

SKOWRONEK, S. 1961. “Z problematyki skarbu palmyreńskiego”, *Wiadomości Numizmatyczne* 5 (2–3): 105–110.

SKOWRONEK, S. 1962. “Monnaies”, In. K. MICHAŁOWSKI, *Palmyre. Fouilles Polonaises*, vol. 2, Warszawa: 226–236.

SKOWRONEK, S. 1965a. “Denary z okresu Republiki Rzymskiej znalezione w Otalęży, pow. Mielec”, *Wiadomości Numizmatyczne* 9 (1): 59–60.

SKOWRONEK, S. 1965b. “Znalezisko denarów rzymskich z Przewodowa”, *Wiadomości Numizmatyczne* 9 (2–3): 203–206.

SKOWRONEK, S. 1966a. “Les inscriptions de monnaies Alexandrines considérées com expression d’une propagande de la personne de l’empereur”, In. *Mélanges offertes à K. Michałowski*, Warszawa: 171–174.

SKOWRONEK, S. 1966b. “Pewne aspekty propagandy politycznej na monetach Aleksandrii egipskiej”, *Wiadomości Numizmatyczne* 10 (3): 144–152.

SKOWRONEK, S. 1967a. *On the Problems of the Alexandrian Mint. Travaux du Centre d’Archéologie Méditerranéenne de l’Académie Polonaise des Sciences*, Warszawa.

SKOWRONEK, S. 1968. “Monety starożytne z polskich wykopalisk na Cyprze”, In. *Raport z polskich wykopalisk na Cyprze*.

SKOWRONEK, S. 1969a. “Treść i temat monet bizantyjskich”, *Biuletyn Numizmatyczny* 39: 735–738.

SKOWRONEK, S. 1969b. “Wczesnoarabskie naśladownictwa monet bizantyjskich”, *Biuletyn Numizmatyczny* 41: 781–783.

SKOWRONEK, S. 1969c. “Solid bizantyjski z Żółkowa nad Wisłoką”, *Acta Archaeologica Carpathica* 11: 128–129.

SKOWRONEK, S. 1970. “Import pochodzenia rzymskiego w zbiorach numizmatycznych Muzeum Narodowego w Krakowie”, *Rozprawy i Sprawozdania Muzeum Narodowego w Krakowie* 10: 85–95.

SKOWRONEK, S. 1973a. “Szekle z pierwszego powstania w Judei”, *Zeszyty Naukowe UJ* 330, *Prace Archeologiczne* 16, *Studia z Archeologii Śródziemnomorskiej* 2: 45–53.

SKOWRONEK, S. 1973b. “Glinik Mariampolski, gm. Gorlice”, *Wiadomości Numizmatyczne* 17: 154–155.

SKOWRONEK, S. 1973c. “Nieznane znaleziska monet z terenu Wielkopolski”, *Wiadomości Numizmatyczne* 17 (2): 75–81.

SKOWRONEK, S. 1974. “Ze studiów nad numizmatyką bizantyjską”, *Zeszyty Naukowe UJ* 282, *Prace Archeologiczne* 194: 69–76.

- SKOWRONEK, S. 1977. "Kult Demeter w Aleksandrii okresu cesarstwa rzymskiego w świetle źródeł numizmatycznych", In. *Starożytna Aleksandria w badaniach polskich*, Warszawa: 189–209.
- SKOWRONEK, S. 1981a. "Le culte de la déesse Déméter à Alexandrie", In. *Colloques Internationaux du Centre Nationale de la Recherche Scientifique* 593, Paris: 131–145.
- SKOWRONEK, S. 1981b. "W poszukiwaniu kolekcji monet starożytnych Stanisława Grzebskiego (1524–1570)", *Studia Archeologiczne* 1: 205–211.
- SKOWRONEK, S. 1982a. "Mennictwo aleksandryjskie w okresie cesarstwa rzymskiego", (Nauka dla wszystkich nr 355), Wrocław–Warszawa–Kraków–Gdańsk–Łódź.
- SKOWRONEK, 1982b. "Środki obiegu w Egipcie rzymskim", *Studia Archeologiczne* 3: 135–146.
- SKOWRONEK, S. 1983. "Observations concernant le sphinx compolite sur le monnaies alexandrines", *Études et Travaux* 13 (26): 329–333.
- SKOWRONEK, S. 1993. "W sprawie «Judaszowych srebrników»", In. *Ojczyzna bliższa i dalsza. Studia historyczne dedykowane Feliksowi Kirykowi w sześćdziesiąt rocznicę urodzin*, Kraków: 285–292.
- SKOWRONEK, S. 1994a. *Ze studiów nad religią starożytnej Alexandrii – wartości źródeł numizmatycznych i ich granice poznawcze*, Warszawa.
- SKOWRONEK, S. 1994b. *Moneta w kulturze starożytnego judaizmu. Spór o mennictwo Heroda Wielkiego*, Kraków.
- SKOWRONEK, S. 1996a. "Some New and Old Acquisitions in the National Museum in Cracow", *Notae Numismaticae – Zapiski Numizmatyczne* 1: 87–96.
- SKOWRONEK, S. 1996b. "Inskrypcje i przedstawienia na przypisywanych Herodowi Wielkiemu monetach srebrnych i złotych", In. *Studia Classica et Byzantina Alexandro Krawczuk Oblata*, Kraków: 78–85.
- SKOWRONEK, S. 1998a. *Imperial Alexandrian Coins. The National Museum in Krakow. Catalogue of the Collections, New Series*, Kraków.
- SKOWRONEK, S. 1998. "Badania nad monetami starożytnymi i ich zbiory w ośrodku krakowskim". In. J. ŚLIWA (ed.), *Archeologia śródziemnomorska w Uniwersytecie Jagiellońskim 1897–1997*, Kraków: Instytut Archeologii Uniwersytetu Jagiellońskiego: 111–121.
- SKOWRONEK, S. and ŚLAWSKI, T. 1966. "Nieznane znaleziska monet starożytnych z okolic Biecza", *Acta Archaeologica Carpathica* 8: (1–2): 203–205.